

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtletje 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana za leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zadane na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 22. vel. serp. 1873.

List 34.

Poglavitne čednosti dobrega otroka.

(Konec.)

K čudežno ozdravljeni deklici v predzadnjem listu je še to-le pristaviti: Spolnila je bila mati obljubo in vsa razveseljena in polna hvaležnosti do Boga se je podala proti domu. Ko je bila Jakobinica prišla domú in je očeta zagledala, je zaklicala: „Zdrava sem... Germana me je ozdravila“. Ozdravljenje je bilo v resnici popolnoma. Od tistega časa ni čutila nikakoršne sledi poprešnjih bolečin.

Ljubezen do sv. katoliške Cerkve.

Presrečni ste, dragi otroci, da ste bili v katoliški Cerkvi rojeni in izrejeni. Ona vas vodi k pravi sreči na tem in na unem svetu. Po spolnovanji njenih nauk, po njenih pripomočkih in milostih so bili svetniki tako popolnoma in srečni. Po nji se vdeležujete tudi vi vsih nebeških dobrót in zakladov. Žalostno je, da dan današnji to sv. Cerkev njeni sovražniki močno preganjajo in zatirajo. Zato je naša sveta dolžnost goreče moliti, da bi dobrotljivi Bog svojo Cerkev varoval v velikih zadregah, da bi okrajšal žalostne dneve, sovražnike pa spreobrnjal in poboljšal. Molite posebno za našega terpečega svetega Očeta Pija IX, da bi jih Bog v njih terpljenji poterjeval in tolažil. Naj ne mine noben dan, da bi v ta namen ne kipele vaše goreče molitve proti nebesom.

Kažite pa tudi vedno s svetim pobožnim življenjem, da ste pravi otroci te sv. Cerkve. Živite zmiraj tako, da bote lepota svoje sv. Cerkve, in vas ne bodo celo novo spreobrnjeni ajdje prekosili v lepem življenji. Poslušajte, kako lepo nam neki misijonar od njih pripoveduje:

Spreobrnjenci v Tonkin-u žive celo pobožno in nedolžno. Nič ni mojega serca tako ganilo, kakor kedar sem vidil, da je v tem kraljestvu ravno toliko angelov kakor kristjanov; da jih milost kersta vse s tistim duhom navdaja, ki se je kazal pri apostelnih in mučeniških perve Cerkve. Ljubezen do njih vere jih napolnuje z neizrečenim spoštovanjem do vsih, tudi do najbolj neznanih cerkvenih opravil, ki se na vero ozirajo. Podobne Križanega jim nisem nikoli pokazal, da bi ne bil obudil solzá pri njih. K spovedi ali pa k sveti maši pridejo po 15 dni deleč. Ako so le po 8 ali 9 ur od cerkve, je ob nedeljah in praznikih nikoli ne zamudé. Že prešnji večer pridejo, in drugi dan po zvečerni Božji službi se zopet vernejo. V cerkvi klečé s tako občudovanja vredno pobožnostjo, da jih nisem mogel nikoli opazovati brez solzá.

Vsako jutro molijo po pol ure. Večidel premišljujejo kako skrivnost, in pri tem občutijo vso sladkost,

ktero Bog daje čistim dušam okušati. Nič me bolj ne miče kakor skerblijnost, s katero se k spovedi in Obhajilu pripravljajo. Imajo do tega zakramenta ljubezen in češenje, katero sem tisučkrat občudoval. Prešnji dan se postijo in opravljajo prostovoljne spokorne dela. Pri spovedi prelivajo toliko solza, kakor bi bili kake velike hudodelstva doprinašati. Reči zamorem, da sem pri njih spovedi komaj dobil pregreške, ki jih je treba odvezovati. Tudi sem dobro spoznal, da to ni prihajalo od neznanja hudega, temuč čisto iz Božjega strahu.

Papeži v železji.

Kapitol sv. Cerkve je ječa in križ, in kolikor bolj je papežem potrebno, da so serčni, močni in slavni, toliko bolj Gospod dopusti, da so preganjani in terpinčeni. To spričuje zgodovina. „Unità“ papeže v železji skazuje v štirih verstah, ki je vredno, da jih tudi mi pregledamo.

I. Bog je po svojih neizvedljivih namenih imel svojo Cerkev postaviti na Petra, in dopustil je, da je bil dvakrat v železje djan, pa križan. Pervi papež je potreboval posebne moči, in dosegel jo je v Jeruzalemu — v ječi, in potlej v Rimu — v ječi. Herod Agripa, „da bi vstregel judom“, je djal v železje sv. Petra, ktere ga je pa čudežno rešil angel; in Nerón ga je imel devet mescev jetnika v mamertinski ali tullionski ječi ob znožji kapitolskem.

Tukaj je bil sveti papež vklenjen v verigo, ki je bila potlej hranjena v cerkvi pri sv. Petru „v železji“ (in Vinculis), le-ta pa je bila djana zraven druge, s katero je bil vklenjen v Jeruzalemu, in obé ste se čudežno sami od sebe v eno verigo zedinili, kakor smo omenili že o drugi priliki.

Skoraj vsi papeži prvih treh stoletij so bili pred svojim mučeništvom verženi v strahovite ječe. S tem pomočkom so pa Rim dobili v gospodstvo, ne z bombami in kanoni, kakor ga je vzel sardinski Kadorna 20. kimovca 1870 — zdaj zdaj bo tri leta tega. Nič ne premore, če kaki ljubljanski in drugi liberalni listi papeže še v njih železji zasramujejo in obrekujejo; zato papeži v železji ne bojo ne manj slavni in ne manj zaslužni. Lin, Klet, Klemen, Anaklet, Evarist, prvi Aleksander, prvi Ksist, Telesfor, Higin, sploh nad trideset papežev je bilo danih v železje in v silovito mučeniško smert. Umerl je eden in precej je nasledoval drugi. V Rimu vstrič volitev, ki so se godile z mečem, so bile neprenehoma druge volitve vladarjev, ki so se v miru veršile. Dve vladi, vlada z vero in vlada z mečem, ste si bili v obliči: letá je znala vklepati in ubijati, una

pa terpeti in umirati. Vender pa se ni moglo dvomiti, kakošen bode konec vojske; zmagala je vera.

II. V četrtem stoletju so prejenjale preganjanja zoper kristjane, niso pa prejenjali papeži od časa do okov nositi. Natikali so jih jim krivoverci in raskolniki; potreba je bilo Cerkev posebnega prisadevanja in natezanja, da si je privojskovala novih in posebno častitljivih zmag. Teodorik, prijatelj krivovercev Arijanov, je delal tako brezglavno in prederano kakor današnji prostomišljaki, ker zahteval ni od papeža Janeza I nič manj, kakor da naj se od svoje strani sprijazni s krivoverstvom. „Non possumus“ — ne morem, je odgovoril papež, in kralj ga dene v ketine, verže v ječo v Raveni. Tiste ketine pa so zmagale arijanstvo, in vse zla goma so pripravljale papežem časno gospostvo. Sv. Leon III (795–816), prvi papež – kralj l. 799, je bil vkljenjen od Paskala in Campola, ki sta se hotla njegove oblasti polastiti; toda njegovi okovi so mu pripravili eno naj bolj častitljivih zmag. Božja previdnost sama je dala papežem o tem času tudi časno nadgospostvo v Rimu. Janez VIII (872–882) je bil djan v železje 878 od Lamberta, špoletanskega grofa, in od Adalberta, markeza toškanskega, ker sta bila od njega obsojena kakor roparja mest, ki so bile lastina rimske Cerkve. In te ketine so pripravljale zmago zoper Saracene, ki si niso upali več blizati se večnemu mestu, ki je bilo branjeno po serčnosti in pogumni potepeljivosti svojega pastirja.

Deseto stoletje je Baronij imenoval *dobo železa in temá*. Svét je bil v zmešnjavi in prekucu, in papeži so mógli izvabljeti iz tega luč srednjega veka, kar se dá v taci okolišinah. Od kod pa so zajemali potrebno serčnost? Iz železa in ječe. L. 897 je bil v železje djan Štefan VII, l. 903 Leon V, leta 928 Janez X, l. 936 Janez XI, l. 964 Benedikt V, l. 985 Janez XIV. Zdelo se je, da se bliža konec svetá, in pričakovali so Antikrista.

III. Prikazala se je pa velika moč papežev v srednjem veku, in ketine sv. Petra so rodile prečastitljivega sv. Gregorija VII. Normani so l. 1053 bili v ječo djali Leona IX, delali so z njim prav močno spoštljivo, zato pa je vendar le bil v ketinah; in Hildebrand, vkljenjen od strančarjev Henrika IV, je umerl, na videz premagan; kmalo potem pa je bila smert nadomestena s svobodo sv. Cerkve, ki je bila cilj njegovega življenja in vzrok njegove smerti.

Nastanejo potem križanske vojske, te imenitne bitve katoličanstva: Urban II se dogovori s Petrom puščavnikom v Koloseju, pokropljenem s kervjo mučencev, dogovori se, kako bi se Evropa rešila otomanske sužnosti. Kdo vé, kaj bi bila musulmanska prederanost še počela z Evropo, ako bi ne bila zadosti ponižana s temi vojskami? Vkovani v verige preganjavcev so si papeži pridobivali potrebno serčnost streti ketine, ki so jih mohametani pripravljali zoper keršansko vero in omiko.

Pa še druge vojske so bile prihranjene vojskovalni Cerkev, še druge okove so mógli terpeti rimski papeži. L. 1111 je bil papež Paškal II v železje djan od cesarja Henrika V, l. 1118 v železje djan Gelazij II papež od Čenča Frangipana, cesarskega strančarja; Bonifacij VIII l. 1303 v ketine djan od Nogaret-a in Šiarra Colonna, in Klemen VII je bil l. 1527 zaseden skoz sedem mescev v gradu Angelovem, ko je bilo Burbonovo kardelo napadlo Rim.

Med rožljanjem teh okovov si je Cerkev pridobila modro stanovitnost Pavla III, Julija III, Pavla IV v Trienškem cerkvenem zboru, in zmago v Lepantu pod sv. papežem Pavlom V, pa potertje janzenstva pod Aleksandrom VII, in poslednjič nepretresljivo nasprot-

vanje Klemen X zoper nespremišljene zahteve Ljudovika XIV.

IV. Kadar je zavrelo francosko rogovilstvo, ki je imelo spremeniti evropejsko obličje in pripraviti Cerkev novih in strašnejših napadov na Cerkev Jezusa Kristusa, sta bila druga papeža v verigah, v ječi sta dosegla serčnost za boj in slavno zmago. 20. svečana 1798 so Francozje v ketine djali Pija VI, ga vlekli ven iz Rima, in rekel je papež v Toškani velikemu hišniku nadvojvodovemu: „Naše nadloge nam začenjajo potepjevati vero, da nismo nevredni biti namestnik Jezusa Kristusa in naslednik sv. Petra. Okolišine, v katerih nas vidite, spominjajo na prve leta Cerkve, ki so bile leta njenih slavnih zmag.“

Nasledovalo je jetništvo Pija VII, ki je dobrih 5 lét nosil ketine Napoleona I; ali Mavro Kapelari, postal pozneje Gregorij XVI, je l. 1799 napovedal zmago sv. Prestola zoper napade novotarjev. In sv. Prestol je v resnici premagal! Zdaj pa Bog Cerkev pripravlja novih zmagoslavij, pripravlja jih ji v Piju IX, pripravlja jih kakor plačilo za tolikero terpljenje.

Naš sv. Oče so terpeli dve ječi, kakor sv. Peter: v Kvirinalu od Macinovih republikanarjev, in v Vatikanu od tistih, ki so v Rim prihruli skoz predor Pijevih vrat. Dve ste ketini Pija IX, kakor je bilo pri poglavarji apostelnov, in akoravno hinavstvo novošegne olike ne pusti viditi težkih oklepov, vendar nič manj neusmiljeno ne stiskajo čutnic užaljenega papeža.

Toda te ketine pripravljajo sv. Cerkev drugih preimenitnih zmag. Pij IX v svojih okrožnicah, v svojem sillabu, v Vatikanskem cerkvenem zboru oklicuje nauk Jezusa Kristusa. Zdaj je s Kristusom na križu; toda kakor je Kristus po terpljenji na križu obhajal častitljivo zmago v svojem vstajenji, tako, terdno se zanašamo, čaka tudi Pija IX prečastitljiva zmaga. Sramota pa se bode razgurnila, kakor črn oblak, nad njegove sovražnike.

Liberalizem,

resnični in lažnjivi.

„Liberalis“ je latinska beseda in pomeni po naše: prostomisleč, svobodomisleč, darežljiv; toraj liberalizem: prostomiselnost, svobodomišljenost, prostomišljaštvo.

Resnični liberalizem ima podlago in predmet resnice. Resnica je pa iz Boga in Bog je resnica po božjem razodnji (Jan. 1, 1. 14.). „V začetku“ (od nekdanj, pred stvarjenjem) je bila Beseda (tako je Jezus večkrat imenovan), in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda... In Beseda je meso postala in je med nami prebivala... polna milosti in resnice“.

Jezus se tudi sam naznanjuje za resnico, ki pravi: „Jaz sem pot, resnica in življenje“ (Jan. 14. 6), t. j. jaz sem pot s svojim zgledom, resnica s svojim božjim ukom, in življenje s svojo milostjo (gnado). Ako ostanete v moji besedi (v mojem uku), bote v resnici moji učenci in bote spoznali resnico, t. j., bote spoznali, da jaz sem resnica in da le v meni je resnica: in resnica vas bo sprostila, t. j., jaz vas bom sprostil“ (Jan. 8, 31–32).

Nepokoršina prvih staršev je vsemu človeštvu dva glavna zlega, ali dve hudi bolezni naklonila, namreč: greh in zмотo.

Greh ima pa to žalostno lastnost, da voljo kazni in kvari, in da pamet mrači in temni; da, kakor težko je človeku dobro storiti, tako težko mu je dobro in pravo spoznati, in da kolikor bolj v greh zabrede, toliko globokeje se v zмотo pogrezne. Tega žive priče so nam vsi zmotenci, vsi nekdanji in sedanji neverniki. (Rim. 1, 21–32.)

Iz tega dvojnega zlega ali iz te dvojne bolezni si človeštvo samo nikakor ni moglo pomagati, nikakor se sprostiti in rešiti. Zastonj je bilo vse premišljevanje, vertanje in prizadevanje, zastonj ves trud in pot modrijanov, učnikov, politikarjev in državnikov.

Pomoč je morala od zgoraj doli, iz nebes priti, ali Bog sam je moral iz nebes na svet priti človeka greha in zmote sprostiti in rešiti.

Bog sam, Jezus Kristus, on veliki zdravnik je res tudi iz nebes na zemljo prišel, velikega bolnika, vse človeštvo, na zemlji od njegovih pogubljivih bolezni sprostiti, rešiti in ozdravit?

Dvojna je bolezen: greh in zmeta, in Kristus mu je dvojno zdravilo prinesel: milost (gnado) in resnico: „Beseda je meso postala in med nam prebivala... polna gnade in resnice“ (Jan. 1, 14.) — Gnado nam je Kristus prinesel, ker nam je s svojim terpljenjem in s svojo smertjo neskončno zasluženje pridobil, katero vse dolgove naših grehov preobilno poplačuje. — In resnico nam je Kristus prinesel, ker nam je iz nebes prinesel tisti božji dar, tisto čeznatorno luč in čednost, po kateri človek vse za res ima in terdi, kar je Bog, on večna resnica, razodel, in kar njegova nezmotljiva Cerkev oznanjuje. Torej le s pomočjo milosti (gnade) in resnice se zamore človek greha in zmote oprostiti in rešiti, Bogu dopadljiv in zveličan biti.

Ta od Boga v Jezusu Kristusu in po Jezusu Kristusu razodeta resnica in vera je gotovo edino prava in resnična prostomiselnost in darežljivost, edino pravi in resnični liberalizem v svojih naukih in svojih delih.

Pravi in resnični v svojih naukih, ki so gotovo najprostomiselnost, n. pr. „Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše, in iz vse svoje misli. To je nar večji in prva zapoved. Druga je pa tej enaka: Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe. V teh dveh zapovedih je zapopadana vsa postava in preroki“ (Mat. 22, 37–40.) „Vse, kar holi kočete, da vam ljudje storé, tudi vi njim storite, zakaj to je postava in preroki: Mat. 7, 12. — Kar nočeš, da bi kdo drug tebi storil, glej, da ti nikdar drugemu ne storiš. (Tobija 4, 16). In vsi drugi nauki keršanstva so ravno tako prostomiselnost in blažilni.

Pravi in resnični liberalizem v svojih delih.... Milost in resnica, kateri je Jezus iz nebes prinesel, ali da z eno besedo rečem: keršanstvo je oprostilo in oblažilo vse, kateri so ga sprejeli z vernim in dobrim srcem in se po njem zvesto ravnali.

Keršanstvo je oprostilo jude šeg, obredov in predpodob Mojzesove postave, pod katero so bili kot hlapci in sužnji, in jih je postavilo v prostost sinov. (Hebr. 10, 1.)

Keršanstvo je oprostilo pagane njih nevednosti in osramovavnega malikovanja, s katerim so služili hudobnim duhovom.

Keršanstvo, milost in resnica ste oprostile in rešile greha in zmote ljudi, kateri so po Jezusu razodeto resnico verno sprejeli in spolnovali, in po njegovi pravni smerti pridobljenih milosti (gnad) v sv. zakramentih se vdeležili, s katerimi zamorejo premagati poželjivost po hudem, hude nagnjenja, skušnjave, strasti itd., ker grehu je moč vzeta po obilnosti milost, ktere so po Kristusu prejeli. (Rim. 6, 12, 14.)

Keršanstvo je oprostilo sužnje, ktere so poprej imeli kot blago ali živino in so ž njimi ravnali in kupčevali kot z drugim blagom, ker uči da: „suženj in prost, možak in ženska... so vsi eno v Kristusu Jezusu. (Gal. 3, 28.) Da bo sleherni storil to, kar koli je dobrega prejel od Gospoda, bodi si hlapec ali prost, da vsih Gospod je v nebesih, in da pri njem ni zunanje veljave ljudi“ (Ef. 6, 8, 9).

Keršanstvo je sprostilo in otelo žene iz sužnosti mož, in hišno družino iz sužnosti gospodarjev. V paganstvu, še celo pri omikanih Grekih in Rimljanah so smeli možje žene kupovati, prodajati, zamenjevati, zametovati, še celo umoriti... in hišni gospodarji so smeli s svojo družino ravnati, kakor s kako živino.

Pagansko verstvo, postavodajstvo, modrovstvo ni ženam in družini prilastovalo nobenega spoštovanja in nobene pravice. Keršanstvo pa uči možé: *Moški in ženska sta eno v Kristusu Jezusu.* (Gal. 3, 28.). „Bog je vstvaril po svoji božji podobi moža in ženo in ji je blagoslovil“ 1. Mojz. 1, 27). *Kar je Bog združil, naj človek ne loči* (Mat. 19, 6). Zato morajo možje ljubiti svoje žene, kakor svoje telesa. *Kdor ljubi svojo ženo, sam sebe ljubi. Vsak naj ljubi svojo ženo kakor sam sebe.* (Efež. 5, 28. 33.) — *Keršanstvo uči očete: „Vi očetje nikar ne dražite svojih otrok k jezi; temuč izredite jih v podučevanju in svarjenju Gospodovem“.* (Efež. 6, 4.) *Uči gospodarje: „Vi gospodarji, delajte z njimi (s hlapci in deklami) ravno tako (ljubeznjivo), in opustite žuganje, ker veste, da je njih in vaš Gospod v nebesih in pri njem ni zunanje veljave ljudi* (Ef. 6, 9.). *Gospodarji, storite hlapcem, kar je pravično in prav, ker veste da imate tudi vi Gospoda v nebesih* (Kol. 4, 1), *kteri vam bo po zasluženju povernil, vam bo odmeril s kakoršno mero ste vi merili.* — Teh in tacih naukov naj bi se držali gospodarji, bogati itd., podložni pa tudi svoje dolžnosti spolnovali, potlej bi ne bilo nikomur krivice.

Keršanstvo je sprostilo in rešilo ljudstva iz sužnosti in trinoštva oblastnikov in vladarjev, ker uči, da vsaka oblast je od zgoraj, od Boga. Jezus je Pilatu odgovoril: „Ne imel bi nobene oblasti do mene, ko bi ti ne bilo od zgoraj dano“. (Jan. 19. 11.) Tvoja oblast do mene je od Boga. — Oblastniki in vladarji imajo oblast le po božji milosti, piše sv. Pavel Rimljanom. (13, 1.) „Ni namreč oblasti od drugod, kakor od Boga; ktere pa so, so od Boga postavljene“. So po božji naredbi ali pripušenji. Zato Modri (6, 2–6) opominja: „Poslušajte, kralji, in razumejte!... Zakaj Gospod vam je dal oblast, in mogočnost Najvikši, kateri bo vaše dela preiskoval in vaše misli pregledoval. Zakaj če niste, ko oskerbniki njegovega kraljestva, prav sodili, pravice postave ne spolnovali in po volji božji ne ravnali, bo strahovito in nanagloma nad vas prišel; ker silno ostra sodba se godi njim, ki so predpostavljene“. — Pravična sodba Božja bo na nje prišla, kateri prejete oblasti po Božjih postavah ne zveršujejo. Bog bo njih sodnik in ne ljudje.

Prašam: Ali je še kaj več treba višim in podložnim, da bojo obojni srečni. Vsi njihovi osrečevalci niso zmogni z vsim modrovanjem, z vsimi postavami kaj tako velikanskega na dan spraviti, kakor je le s temi malo besedami izrečeno.

Keršanstvo s svojimi večnimi resnicami in s svojimi čeznatornimi milostnimi darovi je oprostilo in rešilo ljudstvo njih srovosti in divjačnosti, njih zmót, napák, pregréh, in jih je omikalo, olikalo in izobrazilo, kakor pričuje zgodovina vsih časov. Nekdanji Egipčani, Gerki, Rimljani so se šteli omikane, olikane ljudstva, pa pri vsi svoji omikanosti, znanosti in učenosti v kolike nespametnosti, zmote, gerdobije in hudobije so reveži se pogrezovali v bogočastji, da so človeke in zveri, solnce, luno in zvezde česen in čebulo za bogove imeli in jih častili z nar ostudnišimi pregrehami in hudobijami.*) Le keršanstvo s svojimi čeznatornimi resnicami

*) Novi olikaši, ki se jim keršanstvo „pregmenj“ zdi, niso več deleč od tega. Njih spisi in njih dela kažejo, v kakošne smešno-brezglavne bedarije jih napuh pogrezuje.

in darovi jih je njih zmot in pregréh oprostilo in jih v resnici olikalo in izobrazilo.

Vprašajmo zgodovino: kdo je rešil nekdanje Germane ali Nemce, kateri so se po prvotnih gojzdi kot divje zveri potikali, v medvedove kože zavijali? Kdo rudečkožne Indijane po Ameriki, kdo je rešil druge divje ljudstva njih srovosti, divjačnosti, jih olikal in izobrazil? Mar ne keršanstvo?

Res da, le samo keršanstvo s svojimi čeznaturnimi resnicami in milostmi je vse ljudstva, ktere so ga verno sprejele, njih srovosti in divjačnost oprostilo, jih omikalo in preobrazilo v čedne ljudstva.

Le keršanstvo uči pravo omikanost in izobraženost. Prava izobraženost je hvale vredna, je dolžnost; zakaj Bog je človeka po svoji podobi vstvaril (1. Mojz. 1, 26. 27), rekoč: „Naredimo človeka po svoji podobi in podobnosti... In Bog je vstvaril človeka po svoji podobi; po podobi Božji ga je vstvaril, moža in ženo ji je vstvaril“. Zato se ima človek po Božjem obrazu, po Božji podobi izobraževati in vpodobovati; t. j. Bogu, svojemu stvarniku čez dalje bolj podoben in značen prihajati, po Bogu izobražen biti, kakor je Jezus sam (Mat. 5, 48) rekel: „Bodite popolnoma, kakor je vaš Oče nebeški popolnoma“. — Ravnajte se po Bogu, svojem Očetu. Svetniki in pravi kristjani so se res tudi po Bogu in Človeku Jezusu Kristusu izobraževali, kakor svedoči sv. Pavel sam od sebe (Gal. 2, 20): „Živim, toda ne jaz; živi pa v meni Kristus“. To je, Kristus vodi in vlada s svojo milostjo vse moje misli, želje, hotenje, djanje in nehanje. — Vse je bilo po Jezusu izobraženo, kar so aposteljni in svetniki mislili, govorili, pisali, delali. — Nekaj nadzemeljskega božjega se jim je na obrazih blišalo in vidilo. O Materi Božji n. pr. piše sv. Dionizij: „Nekaka nadčloveška častitljivost se je svetila v obliči Matere Božje; in če bi me vera ne utila moliti le enega samega Boga, lahko bi bil Mariji božji čast skazoval. Le samo pogledala je človeka, in vnela ga je za sveto čednost, spreobrnila terdovratnega grešnika“.

Če bi se pa človek od Boga in njegovega obraza in podobe preč obrnil in bi se po obrazu in podobi kake živine izobraževal in vpodobljal, t. j. da bi postal tako divj, srov, požrešen, tatinsk, nesramen itd., kakor to pri živini vidi, — bi to bilo živinsko izobraženje ali da prav rečem: „razobraženje“. — Ali če bi bil lažnjiv, nevošljiv, prevzet, zapeljiv, pohujšljiv, goljufiv, sovražin Bogu in ljudem, kakor je hudič in njegova druhal, bi bilo to hudičevo izobraženje.

Keršanstvo je véde in umetnije starodavnih učnikov in umetnikov, očistilo njih zmot, pomót in napák, jih je popililo in pospolnilo.

Keršanstvo je véde in umetnije nekdanjih Grekov, Rimljanov id. obvarovalo in ubranilo pred zgubo in poginom, ker jih je v temnih časih, kot v šestem stoletju in pozneje po redovnikih v samostanih hranilo, gojilo, prepisovalo in razširjevalo. — Keršanstvu se ima sedanjí svet zahvaliti za oetbo nekdanjih znanstvenih in slovstvenih zakladov modroslovja, zgodovine, pesništva.

Keršanstvo, to je, nezmotljiva, sveta, rimsko-katoliška Cerkev, se je še vselej ustavljala in se še danes ustavlja vsemu pačenju in oskrunjevanju véd in umetnij, skuzuje njih pomote, zmote in napake in jih po moči odstranjuje, se vedno poteguje in bori za njih izvorno resničnost, čistost, lepoto....

Iz vsega tega in temu enacega je popolnoma očitno, da v vsakem oziru le samo keršanstvo s svojimi večnimi resnicami in postavami, s svojimi čeznaturnimi darovi in sredstvi je edino pravi in resnični liberalizem, le to samo je res prostomiselsvo.

Temu edino pravemu in resničnemu liberalizmu je lažnjivi liberalizem ali laži-liberalizem diametralno nasproti. (Dalje nasl.)

Dopisi

med rimskim in cesarsko-francoskim dvorom pod Napoleonom I. l. 1808.

Zvižaje, s kakoršnimi je prvi Napoleon terl in terpinčil papeža Pija VII, se dalje snujejo. V opombi 19. mal. travna 1808 francoski opravnik Lefebvre zahteva svoje potne pisma od deržavnega tajnika papežvega kard. Gabrielli a.

Še tisti dan mu kardinal odgovori, kako britko je sv. Očetu, da cesar ne sprevidi vterjenih vzrokov, vsled kterih zahtevajo, da naj Francozi gredó iz Rima, ter je bil njih poslanec v Parizu prisiljen potne liste zahtevati, in jih toraj zahteva tudi francoski v Rimu. S tem ob enem pošlje potne liste k odhodu. Tako je pretergana diplomatska zveza med papežem in Napoleonom. Nadaljna Napoleonova nesramnost se vidi iz naslednjih dogodb.

Deržavni tajnik Gabrielli piše francoskemu generalu Miollis u, 22. mal. 1808.

Francoski vojaški načelnik je dávi prišel k kardinalu deržavnemu tajniku naznanit mu, da zapertje in bližnja odprava monsignora poglavarja v Rimu nima družega vzroka, razun le njegovo stanovitnost in pravičnost, vsled ktere ravna po postavah in po deržavni vstavi.

Podpisani si je štel v dolžnost sv. Očetu to naznaniti, kateri so bili že poprej zvedili napoved, ki je bila poslana temu prelatu.

Njih Svetost so ostermeli, kadar so zaslišali ta videzni vzrok zapertja in pregnanja.... Zapovedali so toraj podpisanemu, da naj se nemudoma in naj britkeje pritoži pri Vaši prevzvišenosti; in prepričani so, da ga bode taista precej izpustila ter ne zveršila odmenjenega koraka, kateri bi Njih sercu delal toliko večí britkost, kolikor bolj je nepravilen in krivičen...

Precej naslednji dan je general Miollis deržavnemu tajniku odgovoril, vzrok pregnanja zvrčal na sv. Očeta, da to je „nasledek Njih ukazov“, podpisal pa se je za „poveljnika v cerkveni deržavi“.

Z ukazom 2. mal. travna je Napoleon čisto razodel svoje roparske namene. Glasi se tako-le:

Mi Napoleon, iz Božje milosti in po deržavnih vstanovilih Cesar Francoski, kralj Italijanski in zavetnik renske zveze.

V oziru na to, da se svetni vladar v Rimu vedno brani zoper Angleže vojskovati se, in se zediniti z italijanskim in napolitanskim kraljem v brambo laškega polotoka;

da korist obeh kraljestev in prid italijanskega in napolitanskega vojaštva tirja, naj se njuna zveza z nobeno sovražno močjo ne preterguje;

da podaritev Karola Velikega, našega preslavnega prednika v deržavi, po kateri je podelil papežu dežele sedanje cerkvene deržave, se je zgodila v blagor keršanstva, in ne v korist sovražnikom naše svete vere*); in vsled tega, da je poročnik rimskega dvora v Parizu 30. sušca zahteval potne liste, smo sklenili in sklepamo:

I. Okrajine Urbino, Ankona, Mačerata, Kamerino so nepreklicljivo in vekomaj zedinjene z našim italijanskim kraljestvom.

*) Tako jo gerdi hinavci znajo zavijati tudi dandanašnji.

II. Bližnjega 11. vel. travna bodo te dežele čisto v posest vzete, in kraljevi gerbi se bojo po njih nabili.

III. Ob enem se bojo oklicale Napoleonove postavke bukve (zakonik), in njih ukazi 1. bližnjega rožnika dosežejo postavsko moč.

IV. Te zedinjene okrajine bojo pod eno okrožnijo (departementom), ki bojo v vpravnih in sodnijskih zadevah vravnane po državnih postavah in vstanovilih.

V. V Jakinu se postavi pritoževalna in trgovinska sodnija, v Sinigaliji tudi trgovinska sodnija; sodnije prvega reda pa in mirivni sodniki, kjer se bo potrebno vidilo.

VI. Tri nove okrožnije so v eni vojaški diviziji s sedežem v Jakinu.

VII. Namestni kralj, naš prelubi sin, dobi naj obširniši polnomočnosti za izvrševanje tega določila.

Dano v našem cesarskem dvoru v št. Klavdiju 2. mal. travna 1808. Napoleon.

Koliko obstoja so imeli ti napihnjeni ukazi in kaj je bil konec Napoleonovega „preljubega sina“, laškega namestnega kralja, to ima zaznamnjano zgodovina, in njen nauk je: „ne kradi, — ne želi tujega blaga!“

V drugem povelju ravno tistega dne ukazuje Napoleon: 1. Kardinali, prelati in vsi vradniki in opravniki pri Rimskem dvoru, ki so doma iz Italijanskega kraljestva (kolikor si je bil Napoleon prisvojil), se morajo do 25. majnika poverniti v to kraljestvo, t. j. Rim zapustiti; če ne, se jim bo pograbilo njih premoženje. 2. Posetva tistih, ki do 5. rožnika pokoršine ne skazejo, pridejo pod sekvester. 3. Državni vradniki morajo povelje doveršiti.

Tako je počenjanje in gospodarstvo trinogov; k sreči skerbi Božja previdnost, da njih rogov ne prirastejo do nebes.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Oserčevanje katoliškemu časnikarstvu. Iskal sem po „Unità catt.“, ki ne zgreši kmali kake novice o sv. Očetu, če je morebiti kje kaj zapisano, da so sv. Oče katoliške časnikarje posvarili, kar je pisal „Nar.“? Našel pa sem marsikaj ravno nasprotnega. Napis pri enem je: „Poslavljenje katoliškega časnikarstva“, in povedano je, da 27. jul., ravno v svoj god, je dobil velikansk „album“ gosp. Jak. Margotti, vrednik dnevnika „Unità cattolica“ v Torinu, to pa v spomin svojega 25letnega dela in terpljenja za katoliško Cerkev. In prvi na tej spominici je bil podpisan Pij IX, ne da bi terpina za Boga, za vero in sv. Cerkev žalil in zmérjal, temuč da ga je pohvalil. Za papežem je podpisan kardinal Berardi, Turinski in veliko družih nadškofov, škofov in neštevilno duhovnov, učenih in veljavnih mož vsih stanov. Besede sv. Očeta pa so: Locutus est non placentia, sed vera; non ad fabulas exponendas, sed ad veritatem confirmandam, et erudit multos in semitis justitiae. Deus benedicat illum et protegat. Pius P. P. IX. To je: „Govoril je ne prilizovanja, ampak resnico; ne da bi prazne marnje razkladal, temuč da bi resnico vterjeval, in podučil je mnoge o stezah pravice. Pij IX, Papež.“

To ima list 8. avg.; 13. avgusta pa naznanuje „breve sv. Očeta do vrednikov milanskega lista „Osservatore Cattolico“, ki je poln blazih občutkov za katoliške delavce na terdi ledini pisavstva. Pravijo na pr.: „Zvedili smo, da v Vas in v omenjenih vernikih terdno in stanovitno živi gorečnost in skerblijnost za čast Božjo, za veljavo le-tega apostoljskega Prestola, in da se toliko bolj vterjuate v serčnosti, kolikor bolj se otroci teme péhajo, da bi doveršili svoje hudobne osnove in

želje. Toraj smo cenili pravično in vredno, ljubljeni sinovi, ponoviti Vaši izvrstni kreposti tisto dolžno hvalo, ki jo zaslužite v vojskovanji Gospodovem... Verh tega imamo pravičen vzrok predobrotljivega Boga zahvaliti, ker vidimo, da tudi Vaša blaga prizadevnost, s katero se trudite verno ljudstvo podučevati z izdajanjem tedenskega lista, se je dobro obnesla; pa tudi zato, ker smo previdili, da pri Vas blage tovarštva in katoliške družbe častitljiv zgled dajejo, ter se poskušajo s podporo in pomočki razširjati zdravi nauk in tako v pomoč prihajajo tistim, ki se boré za katoliško resnico. Veselimo se pa med tem prav serčno z Vami in z vsimi tistimi, ki si prizadevajo za vero in si tako velike zasluge pridobivajo za ondotno domačijo. Upamo tudi, da z Božjo pomočjo se bo njih veliko, ki niso spačeni, ampak goljufani z zmotami sedanjega sveta, ločilo od poti lažnjive posvetne modrosti, in pa od tistih, ki ravno s tem, da hočejo luč spraviti s temo, grejo na to, da bolj ljubijo temo, kakor pa luč. Sicer pa, ko se upiramo med valovi sedanjega sveta, je potrebno, ljubljeni sinovi, da nasprotujemo z vso stanovitnostjo viharju in s pogumnostjo ohranimo edinost; pa da v neprenehljivih molitvah kličemo v pomoč nebeško, s katero se bo gotovo spopolnilo, da pridemo v doželeno zavetje miru in svitlobe.“

Te besede so veliko oserčevanje tudi tistim, kateri pri nas vstanavljajo pošten dnevnik v domoljubnem katoliškem duhu.

— **Odboj.** Sapientiam enim et disciplinam qui abjicit, infelix est; et vacua est spes illorum, et labores sine fructu et inutilia opera eorum. (Sap. c. 3.)

Če res papež v prid sovražnikov sv. Cerkve povelja daje? — „Nar.“ piše v št. 188, „da papež je izrekel nejevoljo nad načinom bojevanja klerikalnih listov, da ni čuda, če se kaže nepoterpežljivost nasproti cerkvenim demonstracijam, ker klerikalni listi v svojih izrazih proti drugač mislečim prestopajo vse meje; dalje je naročil kardinalu vikariju, naj gleda na to, da se bodo klerikalni listi v bodoče posluževali dostojnejšega tona proti svojim nasprotnikom.“ —

Ne vemo, če je kaj resnice v tem, kar je boje pisala „Nuova Roma“; to pa vemo, da laški liberalni listi znajo ravno tako lagati in vodo na svoj mlin obračati, kakor nemški in slovenski; čudno pa je, da se „Narod“ za to poganja, ki je mati njegova sama prepirljivosti in ki mu v kosmatosti ni hitro kos kaki drugi list, kar smo ravno v zadnjem listu (Dan. št. 33. str. 263) pojasnili. Čudno je, da se v takem listu kdo upa le ziniti o dostojnem tonu, ki v ravno tisti številki meče v zblojo svojih neslanih burk vse, kar je katoličanu in posebej naši slovenski deželi častitljivo: cerkvene opravila in katoliško duhovstvo, domače in tuje za deželo zaslužene može, izreke sv. pisma, namestnika Kristusovega samega, na katerega se je pa v ravno tistem listu skliceval. — Ravno ta list pripoveduje, da so na veliki Šmaren v Škofji loki nekteri može ponujali za kandidata v državni zbor dr. Zarnika, kateri jim je obetal med drugim, da on bo vsikdar nasprotoval, da bi se s avstrijsko vojsko papežu (po tolovajsko in tatinsko) vzete dežele nazaj pribojevale.

Znad katerega Grintovca je koli Zarnik privlekel to novo šavro?! Taka vojska brodi po možganih dr. Zarniku, ki pa blezo ni povedal, kaj bi storil, ako kaki jud ali laži-katoličan nasvetuje civilni zakon in družih skoz in skoz véri Slovencev sovražljivih postav, s kakoršnimi se vender vedno žuga.

Na Italijanskem pravi državljani in katoličani tako močni prihajajo in mavtarska derhal je že tako pri koncu, da utegne gnjili sad sam cepniti, in od tujih

vlad ne bo drugega treba, kakor resne besede v prid katoliške reči, da se vse vrvnā. Poštēni Ločanje, ki jim je namestnik Kristusov v Rimu vendar še kaj več kakor pa dr. Zarnikove puhle fraze, bojo iz njegovih ust po takem zažuganji javaljne upali kaj velicega slišati v prid sv. Cerkve in sv. Očeta; zato se bode dr. Zarnik tudi prepričal, da Gorenci ravno tako malo zanj marajo kakor Dolenci, dokler je pri „Narodovi“ stranki. Naj bi bil on ostal pri programu: za vero, dom, cesarja, kakor je bil besedo dal na Dolenskem, pa bi bila njegova volitev gotova, in bi bil pri svojih zmōnostih lahko kaj koristil narodu; tako pa je pokopal sam sebe, ako se do časa še ne verne z brezverske na „versko slovensko podlago“. —

V resoluciji so zopet ponovili smešno bajko, da je njih „narodni“ brezverski program „priznan od vsih Slovencev“. Ali je kaj bolj nespremišljenega kakor tako slepilo? Hočejo tudi še ljudi pregovoriti, da pravni program je protiven svobodi in narodnemu napredku itd., To so večne gosle teh ljudi, s kterimi išejo narod slepiti. V našem programu: „za vero, dom, cesarja“ je obseženo vse, česar potrebuje slovenski narod; uni pa imajo v svojem programu le kosček tega, kar so potrebe našega naroda. Njih geslo je za „narodnost, omiko, svobodo“. Vse to je obseženo v našem programu, samo ne tisto turško sovraštvo katoliške Cerkve, ki se razodeva povsod po organih mladoslovencev. Pravijo sicer včas, da niso zoper vero, pa kolikorkrat spregovorē, tolikrat sami sebe po ustih bijejo. Kako niso zoper vero, če so pa zoper papeža? Kako niso zoper vero, če z vsako besedo išejo verske služabnike v sovraštvo pri narodu pripraviti? Pa so tudi zoper narod, kar ravno s tim kažejo, ker nar boljši domoljubne može išejo ob dobro imē pripraviti ter jih odpraviti od očitnega vpliva. In zakaj? Gotovo zato, da bi oni prišli na kermilo s svojim brezverskim programom. Vedno in večno duhovnom in vsim veljavnim možēm, ki v njih rog ne trobijo, v oči berskajo sebičnost, samopridnost, materialno korist. Zdaj pa vidite, kdo je sebičen, samopriden, kdo iše moč dobiti, in na kermilo priti, da bi ložej ljudsko sejalo med našim vernim slovenskim narodom! Toda zastonj obletavajo vse Kranjsko in Štajersko, da bi kje kak stol vjeli. Sliši se namreč, da jim bo povsod spodletelo. Pritaknemo naj še to v karakteristiko „narodovsko“, da ta list, ki dela povsod razpor, v dopisu iz Notranjskega hujaska tudi duhovstvo zoper duhovstvo ter želi tudi med duhovni samimi razpor napraviti. — Lepega posla so se lotili, — ni li istina?!

— **ČC. gg. mašnikom l. 1863 posvečenim.** Iz Innsbruka je dobil te dni součenec Vaš prelep list. Pisal mu ga je ljubljanski součenec g. Mavricij vitez Vestenek. Naznanja pa, da mu je bila 27. julija milost mašnik postal in 31. julija, sv. očeta Ignacija dan, v innsbruški cerkvi, presv. Jezusovemu sercu posvečeni, opraviti Bogu prvi nekervavi dar. Poslal je ob enem, z naročilom ob priliki oddati jo, vsakemu izmed Vas lepo podobico presv. Jezusovega Serca z lastnorōnim podpisom svojega imena kot novomašni spominek. Ves vnēt za pobožnost do Jezusovega presv. Serca imenovaje jo „pobožnost odmenjeno prav za prav našemu času“, Vam priporoča po mogočnosti razširati jo med narodom Slovenskim. Memogredē kaže na Francosko in Španjsko, ki ste se zadnji čas, ne brez vidnega Božjega blagoslova, jeli zatekati k temu najev. Sercu. — Toliko Vam vsem naznanjam iz pisma, ki ga pošilja goreči in talentirani mladi mož, in sicer pošilja tudi iz dežele, ki se odlikuje po češčenji presv. Jezusovega Serca — iz verne, krasne Tirolske.

Pristavek. Enacih podobic Jezusovega presv. tega Serca, kot jih je poslal o. Vestenek S. J., s slo-

venskimi napisi in spodbudljivimi slovenskimi reki — kakor nalašč za med naše ljudi — naroči si vsakdo lahko 100 po 4 for. direktno pri: Johann Kravogl, lithographische Anstalt in Innsbruck. *)

— **Zakrament sv. birme** bodo delili premil. škof 7. sept. v Dobropoljah; 8 sept. pa v Lašičah in ondi bodo kot v dan cerkvenega godovanja tudi slovesno sv. mašo imeli.

Cerklje. (Nova maša. Cerkveno petje.) Trobivci omike in svobode (?) trudijo se na vso moč razširiti tudi med prosto ljudstvo na deželi svoje lažnjive misli; toda njih vseh je slab, ker naše ljudstvo je dosta pametno, da vē ločiti, kaj je prav in kaj ne. Pri slovesni novi maši, ktero je tukaj uno nedeljo obhajal gosp. Andrej Šimenec, pokazalo se je, da tukaj ni zemlje za prostomišljake, ter da naše ljudstvo nikakor ni voljno izbrisati iz svojega programa vere, ktero nad vse ceni. Velika množica ljudstva od vsih strani je bila pričujoča pri tej slovesnosti ter razodevalo se je, koliko mašniški stan vse občinstvo čisla. P. č. gosp. Heidrih so ganili s svojo lepo pridigo g. novomašnika, in vse nazoče. Krasno petje, kakoršnega težko nahajamo še kje drugod na deželi, povzdigovalo je serca vernikov ter jih spodbujalo k goreči molitvi. Človek se ne more dosti načuditi, da se zamore tudi s priprostim ljudmi tako lepo petje napraviti. Čast pač gre g. organistu, kterega to stane dosti truda. Nekatere pevke morajo daleč hoditi v nauk; vendar veselje vse premaga, in tako se lahko ta fara postavi v izgled drugim z lepim svojim cerkvenim petjem.

V Železnikih — kakor sporoča nekdo izmed nazočih gostov — je 10. t. m. obhajal svojo prvo sveto mašo ondotni rojak in nadopolni novoposvečenec č. g. Valentin Lavtar s posebno in hvale vredno slovesnostjo, kakor je tam gori v taci in enacih prilikah že od nekda v navadi. V predvečer je ob delopust-zvonenji in proti večeru o prihodu odličnih gg. gostov odmeval gromoviti strel; enako tudi zjutraj pri dan-zvonenju in potem med vso slovesnostjo. Množina šibkih mlájev je kinčala razna poslopja, ki so bila s prelepim veselico v kaki ožji zvezi; trije slavaloki pa (v bližavi rojstne hiše g. primicijantove; ob vhodu na pokopališče, ki cerkev obdaja, in ob cerkvenih vratih), nakiteni z narodnimi zastavami in primernimi réki, so služili kot posebni pozdrav verlemu gosp. novomašniku. Osobito naj bo omenjen oni slavalok, ki je s svojimi zastavami belorumenimi (papeževimi), černo-rumenimi (cesarskimi) in belo modro-rudečimi kazal vpodobljeno právo stáro slovensko národovo geslo: Vse za vero, cesarja in domovino! — Da je bila tudi cerkev sv. Frančiška Ksaverija (sedanja začasna farna) olepšana z vsem mogočim lišpom, cvetkami, osvečavo i. t. d., se tako vē; dobila je pa o tej priliki med drugim od blage roke v stalni spomin ondi obhajane nove maše ta že sama na sebi prav lična cerkev v presvetišču dve novi okni iz barvane steklenice v dar. Sv. duhovno opravilo veršilo se je ob nazočnosti neštevilnih ljudskih trum posebno lepo; zlasti pa so še sedmeri gg. bogoslovci s svojim izverstno-vbranim petjem odlično pripomogli k večji povzdigi slovesnosti, ter so s svojo umetno izurjenostjo in krepkimi glasovi pokazali, da od rajnega pevskega mojstra g. Rihar-ja pričeto delo med mlado našo duhovščino najde še vedno verlih posnemavcev. —

Mala železniška fara je štela dozdej v ljubljanski,

*) Dobra roka, kteri bode s to priliko izrečena priserčna hvala, je tudi nam poslala ducat omenjenih podob s slovenskimi napisi. Podobe so kolorirane in zares lepe in okusne, kakor so nalašč primerne za boljši darila. Naj bodo toraj čast. gospodom gorko priporočene. Vr.

kerški in teržaški škofiji 13 živih čč. gg. duhovnikov (gg. Šraj, Globočnik, Pintar, dva Levičnik-a, Talar, Jerala, Kikelj, Košmelj, Lotrič, Boncelj, O. Jelenec in O. Klobčič); verli novomašnik g. Lavtar je štirinajsti. Naj jih ohrani vse Bog dolgo lét zdrave in čverste v Svoji visoki službi, ter v dušni in telesni prid našemu slovenskemu narodu.

Na Premu, Notranjskem, smo nov križev pot omislili, ker stari je bil za ne davno novo cerkev premajhen. Toraj se zamore stari križev pot, še prav dobro ohranjen in za kako podružnico jako pripraven, za spodobno ceno oddati. Tudi v bolj majhni farni cerkvi bi ne bil nepristojin. Podobe brez okvirov imajo po 22 palcev visokosti in 17 palcev širokosti; tudi okviri so dosti čedni.

J. B.

Iz Ajdovskega Gradca. Varuj se hudega in delaj dobro, če hočeš biti keršansko pravičen. Varuj nas Slovence hud-ga, v kateri koli besedi ali obliki se ti vajuje, in delaj med nami dobro po starem našem pravilu: „Vse za vero, dom in cesarja“, ter bori se verlo s poganskim triglavom, kateri hoče zdaj tudi Slovenijo dobiti v oblast; to naj bi bil nalog novemu slovenskemu katoliškemu Dnevniku. Da nam je jako potreben, o tem ne dvomi nihče več; toraj — le skoraj na dan ž njim, in sicer — brez Tednika! Čemu še Tednik; sej imamo v Ljubljani že dva: Stare častitljive Novice in pošteno Danico. Skerbite le, da se z Danico Novice razširjujejo še bolj med slovenskim ljudstvom, pa je! Novih časnikov se že ljudstvo boji kakor nekdanj novih čerk, in so res nekteri že celó razvpiti! Tudi bi bilo pomisliti, ali se ne potrači preveč dragega časa in blaga ali denarja s časnikarstvom, in — ali bi ne bilo modrejše, po dobrih bukvah bolj vzbujati narod ter voditi slovensko mladino. Bolj olikani pa potrebujejo poštenega političnega Dnevnika, in tega naj domoljubni naročniki po moči in previdnosti tudi razširjujejo. — Pa še nekaj! Tarnate, da se čedalje manj slovenskih mladenčev oglašajo za duhovski stan. Temu vzrok ni samo vojaška postava. Duh je, kateri oživlja, pa tudi duh je, kateri ubija! Duh novopoganski, hušji mimo starega, žuga sem ter tje po šolah, in ta je vzlasti, kateri ubija mnogo mladine cerkvi in duhovstvu. Pripoveduje se, da je neki professor letos v Ljubljani konec šolskega leta osmošolca graničarja t. j. poslednjega dijaka s „kolom“ ali z „genügend“ tik na granici dvo- ali celo trojarjev poklical k sebi, češ, zdaj vsaj ne pojdete v bogoslovnico, kadar ste izdelali osmo šolo!? Zdelali, da se Bogu smili! Ako se to godi na suhem lesu, kaj še le na zelenem! Spiritus est, qui vivificat, sed et spiritus est, qui mortificat. Videant consules!

Razgled po svetu.

Avstrijsko. 18. t. m. se je po vsem cesarstvu z navadnimi slovesnostmi obhajal cesarjev rojstni god. Čez malo mescev bode cesar obhajal 25letnico svojega nastopa na cesarski prestol. —

Laško. Tergovski polomi se nadaljujejo; bankarski papirji čedalje bolj ceno zgubljajo; bankir za bankirom plačilo ustavlja, in drugi za njim kimajo; to pa ne le pri novih bankah, ki nič zaupanja nimajo, ampak tudi pri starih, ktere so splošno veljavo imele. Mali tergovci in vsakdanje ljudstvo so v skrajni sili. Tako se naznanja iz Rima v „Genf. Corresp.“ —

Liberalna „Libertà“ je vedila tako mahati po procesijah in romanju, kakor n. pr. Tagbl. ali Nar. v Ljubljani. To je počenjala blizo kacih treh lét; na vse zadnje se ji pa oči odpirajo. V enem svojih spisov kar naravnost priznava, da katoliški duh se je v novo vse

sploh prebudil... To, to! Psevdoliberallec, tudi jud, tudi bogataj vidi, da meščani, poslanci, državniki, generali, učenjaki in denarni možje, kakor vsakdanje ljudstvo, so prešinjani od nepremagljive moči ter se obračajo za zastavo sv. vere. Kaj če potem? Si bode upal še terditi, da vere ni, da vse gre pot brezverstva, da je vse pod njegovo lažljivo zastavo? Ali ne bode priznal, da v takem gibanju je nekaj, pred čimur se trese tudi tako imenovano kraljestvo, kteremu žuga polóm, lakota, kužnost, povodnji in potresi, ki nima denara nič, vojne ne, brodovja ne, in pred vsem — móž ne. (G. P.) To naznanilo iz Rima očitno kaže, da Italija gre, se vzdiguje za Francijo, in da piškavo, truhleno laško kraljestvo se zgrudi v kratkem samo in bode javaljne dr. Zarniku potreba avstrijskim vojakom braniti, da bi ne korakali pomagat.

Francosko. Iz Pariza naznanujejo, da v državnem zboru štejejo že 327 glasov, ki bodo zanesljivo v prid samoderštvu ali za Henrika V, in 40-45 jih mislijo še dobiti. Berž ko se narodni zbor snide, mislijo republiko odpraviti in Henrika V za kralja oklicati. Narodni shod se potem razide, postavil pa se bode poprej poseben odbor, ki bode izdelal vravno nove monarhije. Čez dva meseca se zopet zbor snide, da sprejme novo monarhično vravno in potem nastopi kralj vlado.

Velikonemec Bizmark se ravno tako boji francoskih in španskih legitimistov (postavnih vladarjev), kakor kaki kipeč „Narodovec“. Zakaj? Ako na Francoskem in na Španjskem zmaga postavnost, si roke podaste obé stari in močni dezeli, utegnili bi pritegniti še Avstrija, in pruska prevzetnost je v nevarnosti! Nova Pseudo-Italija se boji ravno tega. Zato se obe skušate, ktera bi hitreje „nichtinterventionsprincip“ (neposredovalnost) pod klop vergla, se vtikovala v špansko reč in se storila za policaja Pi y Margall-u. Veskonti-Venostova „Italie“ naravnost berači za moralno podporo Evropino za rogovilstvo v Madridu, in brati je bilo že undan, da tudi laški parobrodi so jadrili v španske morja. Tako rogovileži sami priznavajo „sillabusovo“ načelo, ki obsojuje načelo nevtikalnosti; po drugi strani ju pa vender le sebičnost žene k posredovanju. Tako se tiček vjame!

Razne novice. Brezvérski sad: Iz Annecy a je zopet pobegnil vodnik pri skontovski kasi in odnesel, ali kakor pravijo, pustil je praznote za milijon in 200.000 lir. Med temi 300.000 denara od kmetov in delavcev. — Bavarsko boljarstvo in jezuiti. Na Parskem so naj imenitniši velikaši izročili kralju prošnjo, v kateri protestirajo zoper postavu nemškega cesarstva, ktera preklicuje jezuite in vse redove, ki pravijo, da se z njimi enačijo. Podpisani skazujejo, da ta postava je svojevoljna, krivična in hudobna, ter v vesti ne more vezati ne vlad in ne vérnikov; toraj zahtevajo, naj se kralj v zveznem svetovalstvu ustavi zverševanju te postave. — Tudi laško brodovje je odjadrilo posredovat na Španjskem, kakor nemško, francosko in angleško. Dobilo je povelje, da naj dela vse v edinosti z brodovjem drugih vlád, ki je že tam. — Iz Belgrada naznanjujejo, da hiša Toma-Andrejevića je zašla v polom s poldrugim milijonom praznote. —

Karlisti na Španjskem so že reko Ebro prestopili. Razni oddelki po Kastiliji, Aragoniji in Valenci zavetujejo ondi rastoče karlistiške moči. Rogovileži na Francoskem, Španjskem so divjaško razdraženi zaradi tega. Moralna zmaga legitimistov v obeh deželah se jim silovito hudo kadi. —

Brezverstvo se po vsih deželah pogrezuje in verniki se v veri poterjujejo, ker roka pravice Božje dosega tudi tiste, ki so dobro jedli in pili, se v svilo oblačili; pa nič niso molili, nič marali za Njega, od

hterega vse prihaja. V Poznu so štirje glavnih bankirjev ustavili plačevanje, in število iz teh nasledujočih polomov gre na sto. —

Iz Londona se pripravlja veliko katoličanov na božjo pot k Jezusovemu najsv. Sercu na Francosko v Parè-le-Monial. Vodil jih bode vojvod z Norfolk. — Iz Berlina pišejo, da Bizmark ostane celi mesec avgust na svoji pristavi v Varzin-u, kmali potlej, malo mudivši se v glavnem mest, pojde na svoje posestva v Luksenburg. Zdi se, pravi „Unità“, da njegov vpliv na Pruskem je močno upadel. To je konec vsih sovražnikov sv. Cerkve. — V vsih svetliših po Francoskem podpisujejo romarji velikansko adresno do sv. Očeta, ki se jim bode izročila 20. kimovca. — Karlisti na Španjskem zdaj hitreje napredujejo; po novejših naznanilih so vzeli Bergo(?). — Kakor so Francozi odmenili zidati cerkev na hribu mučencev Jezusovemu presv. Sercu na čast, tako so se odmenili tudi Rimljani enako Cerkev zidati v Rimu in se darovati temu presv. Sercu. Narodi so se utrudili pri tolikih nadlogah, ostudnostih in krivicah, ki se godé po katoliškem svetu, in išejo pokoja v Sercu svojega Zveličarja. Temu vstric hočejo 2. kim. v Berlinu pričeti s štatvo „Viktorija“ (Zmaga). Naj gledajo, da se jim prehitro ne podere!

Sliši se, da v kratkem bodo Karlisti na Španjskem priznani kakor vojskovalna moč. — V Galiciji se pričinja vesela sprava med Poljci in Rusini; v več krajih so se že spravili. — Nadškof Ledohovski je okrožni sodniji, ki ga je na odgovor klical, med drugim odgovoril, da ne v tej (kar se tiče izročanje duhovnij), in ne v drugi čisto cerkveni zadevi ne more od druge sodnije razun od apostolskega Sedeža sojen biti. Kar se tiče novih postav, je še pred njih sprejetjem z drugimi škofi vred postavodajavce opomnil, da te postavbe se ne dajo striniti z načeli in dogmami katoliške Cerkve, pa da so škofje še pred njih razglasenjem vladi izročili pojasnilo, da brez velikega pregrešenja v svojih dolžnostih do Boga in do Cerkve pri izvrševanju teh postav ne moreje sodelati... To bi moralo vsakemu umnemu človeku biti zadosti; toda zanikarni ljudje mislijo, da katoliški škof tako brez glave in brez serca poteptá Božjo in cerkveno postavo, kakor oni sami; katerim je ves njih značaj v njih želodcu. Katoliška Cerkve ima še zmiraj Petre in Pavle, ki raji gredó v ječo, kakor pa da bi izdali Boga, Cerkev in svojo dušo. — Kakor v Fileni tako je tudi v Chladovem novemu duhovnemu pastirju vse duhovsko opravilo prepovedano od lutro-pruske vradnije. Tedaj se je pričelo prav očitno preganjanje katoliške Cerkve. Duhoven v Chladovem na vprašanje, kaj bo storil zdaj, je odgovoril, da „po vsaki ceni bode pokoren svojim duhovskim višim“. Pražanje: kaj bo pa Bizmark storil v tej soteski? Bo dal mar obešati vse po versti, kateri nočejo svoje vesti oskruniti in si pogubljenja nakopati? Preden to stori, se bode gotovo trikrat popraskal za ušesi. —

Iz Ljubljane. Občni zemljepis. Spisal in založil Jalez Jesenko, profesor v Terstu. (Cena 2 gl. pri vsih bukv.) Knjiga obsega 30 pól v veliki osmérki na 462 stranéh in je lično delo, namenjeno pred drugim srednjim šolam in učiteljskim pripravnicam. Avstrijsko cesarstvo je popisano bolj obširno na 328 str. Rabil je pisatelj nove mere in vstregel je tudi s terminologijo, ki je na koncu pridjana.

Gosp. Jesenko živi za vednosti in je v vednem delu, zraven tega ga pa še lastna zaloga veliko stane. Zraven tega dela, ki ga je na dan spravil, ima še dvojne delo v rokopisih, „Občni zemljepis za meščanske šole“ in „Primérjalni prirodznanski zemljepis“. Ko pa marljivemu gosp. želimo naj boljši vspéh in smo prepričani,

da s svojimi spisi želi narodu le dobro, ne smemo zamolčati nekterih senčnih strani, kar smo naleteli le pri poverljnem pogledu v knjigo. Na str. 80 je rečeno, da „z duševnimi lastnostmi je človek tako visoko nad živalstvom, da „prej ko ne“ ju nikakoršna lestvica ne veže med sabo“; — po versko to ni hipotetično, ampak „gotovo“, da ne. Pri Jeruzalemu“ str. 346 so nekatere neresnične reči; globoko v serce pa so nas zbolele besede: „Mesto... ima veliko kupčijo s svetinjami (kostmi svetnikov)...“ Od kod se je privlekla ta pošastna luteranska laž? „S kostmi svetnikov“ se ne kupčuje nikjer na svetu, ne v Rimu in ne drugje; kako pa bi se to zgodilo še celo v Jeruzalemu, kjer „kosti svetnikov“ nikakoršnih ni? Ako prav pomnimo, smo pred nekaj leti, opomnivši gosp. Jesenkovo „zgodovino“, bili nasvetovali, naj bi pisatelj svoje dela, ki utegnejo kolikor toliko v versko polje zasezati, dali pred natisom prebrati kakemu zvedenemu prijatelju, da je delo v vsakem oziru korektno in se more potlej prav z lahko vestjo vsim priporočati. Pisatelji pa naj bodo tudi močno pazljivi pri virih, ktere pisaje rabijo, ker mnoge nove dela, ne le da niso ne krop ne voda, imajo tudi ostudne pomote v oziru na vero in katol. Cerkev. O tej priliki naj še to pristavimo, da čitatelji naj bi v svojih sicer dobrih bukvah kake bistvene vrinjene pomote vselej prekrizali in popravili, to pa zarad družih, zlasti zarad mladine, ki utegne kdaj knjigo v roke dobiti, da ne zajema zmot iz nje.

Konečno bodi še omenjeno, da v Jesenkotovi knjigi omenjene pomote štejemo le med pogreške, in ne kakor bi bil nalašč nasprotno pisal.

— **Devetstoletnica Praške škofije.** Štirje češki škotje v serčnem pastirskem listu naznanujejo vsi deželi preslavno 900letnico Praške škofije, ki se bode obhajala zlasti 28. in 29. kimovca tega leta. (Gl. Dan. št. 32.) Naznanujejo ob enem, da so sv. Oče vsi deželi pod navadnimi pogoji podelili popolnoma odpustke od 31. avg. do 5. okt. Odbor za to slovesnost je naprosil vredništvo Zgod. Danice za posredovanje pri katoliških društvih na Slovenskem, da bi se te slovesnosti vdeležile, kjer in kar je moč. Povabilo in program je Danica v predzadnjem listu prinesla; vredništvo se tedaj znebi svoje naloge z željami, da bi saj nekaj Slovencev šlo na slovesnost, kjer pa ni moč, naj bi (po naši osebni misli) o priložnem času z adresno ali po telegrafu društva svoje vošilo razodele.

— **Mladoslovenci tožijo.** Pri zborovanji tiskovnega društva 22. jun. je dr. Vošnjak rekel, da g. Klun je v „Vaterlandu“ narodno tiskarnico imenoval „schwindel“. G. Klun nato dr. Vošnjaka naznani za lažnjivca, ako mu tega ne skaže. Vošnjak Kluna toži; 20. t. m. je bila sodnijska obravnava; obojne priče so si bile v izrazih naskriž; dr. Zarnik in g. Jurčič prisežeta (Klunovim pričam ni bila prisega dana), in g. Klun je bil obsojen na štiri dni zavora in k plačanju sodnijskih stroškov. Obsojenec, ki ni bil sam nazoč, si je po svojem zastopniku dr. Costu prideržal pritožbo pri viši sodniji.

— **Č. g. Janez Kraškovič**, župnik v Mirni peči, je 18. t. m. umerl. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta: G. Šupevčeva 5 tol. v sr.
Za misijon g. Čebulja: G. Šupevčeva 4 tol. v sr.
Za pogorelce v Vinici: Gospa Šupevčeva 10 gold.
a. v. — J. Smrekar 5 gld. — Neimenovana 5 gld.
Za Dolence od toče poškodovane: Gospa Šupevčeva 20 gld. a. v. — Z Berdske fare po preč. g. fajm. 15 gld. a. v. — Dr. A. Čebašek 15 gld.